

Oponentský posudok diplomovej práce

Hana Urbanová: Analýza systému zahraniční rozvojové spolupráce ČR z pohledu jeho aktérů

Diplomová práce z formálního hlediska splňuje standardy požadované katedrou a to čo do rozsahu (125 strán), štruktúry a úpravy textu, používanej gramatiky a štýlistiky, využitia poznámkového aparátu a citovania príslušnej literatúry. Samotný text práce je vhodne doplnený prílohami. K cieľu práce, ktorým je analýza súčasného systému ZRS v ČR ako aj analýza postojov zástupcov jednotlivých aktérov voči štruktúre, problémom i pripravovaným zmenám v systéme sa autorka dopracovala analýzou dokumentov, dát a spracovaním odpovedí na vhodne zvolené výskumné otázky.

Témou diplomovej práce je zahraničná rozvojová pomoc ČR, táto ušľachtilá činnosť má v ČR svoju históriu už z čias socializmu, orientovala sa však prioritne na ideovo spriaznené režimy a býva jej vyčítaná nízka efektívnosť a nesystematickosť. Závažnosť tejto témy vzrástla odkedy sa ČR stala členom OECD a neskôr EU a snaží sa poskytovať pomoc podľa štandardov a zvyklostí ostatných ekonomicky vyspelých krajín (strategicky, systematicky). V súčasnosti sú v ČR vyvíjané snahy o kodifikáciu rámca a systému ZRS do samostatného zákona, ktorý doposiaľ v ČR chýba. Ako sme zistili pri hodnotení, diplomová práca svojimi zisteniami a závermi môže významne prispieť do odbornej diskusie k návrhu zákona a to najmä v identifikácii problémových oblastí a hľadaním konsenzu nad jednotlivými spornými bodmi.

Autorka práce aktívne pôsobí v oblasti rozvojovej pomoci čo nesporne prispelo ku kvalite práce. Okrem nepostrádateľného prehľadu v dokumentoch upravujúcich ZRS a inštitúciách ktoré sa v ZRS priamo angažujú, disponuje aj osobnými kontaktmi s pracovníkmi inštitúcií zainteresovaných v aktuálnom dianí v systéme ZRS v ČR. V diplomovej práci svoje poznatky obohatila o zistenia vlastného empirického šetrenia zameraného na aktuálnu situáciu v systéme ZRS.

Teoretické a konceptuálne vymedzenie skúmanej kategórie umožňuje získať prehľad o terminológii /až na malú nezrovnalosť viz poznámka b)/a základných funkciách ZRS, keďže je však organizácia ZRS značne inštitucionalizovaná (uskutočňuje sa takmer výhradne prostredníctvom inštitúcií) postrádame bližšie pojednanie o inštitúciách s použitím napr. sociologickej teórie nového inštitucionalizmu (DiMaggio, Powell, North). Teoretická časť obsahuje definíciu rozvoja v ponímaní globálnych aktérov (OSN a OECD) a následne definíciu rozvoja v spoločenských vedách – na tomto mieste by bolo vhodné uviesť ako spolu súvisia, prípadne ako sa dopĺňajú alebo líšia.

Definícia konceptu rozvojovej pomoci a jeho histórie sa prelína v kapitolách 4 a 7, ku konzistentnosti textu a prehľadnosti štruktúry dokumentu by prispelo zlúčiť poznatky obsiahnuté v týchto kapitolách do jednej kapitoly, prípadne ich obohatiť o údaje obsiahnuté v súhrnnej štúdií OECD venovanej tejto problematike –

Führer, H.: The Story of Official Development Assistance. OECD, Paris, 1996. resp. <http://www.oecd.org/dataoecd/3/39/1896816.pdf>

K získaniu odpovedí na výskumné otázky autorka vhodne zvolila metódu pološtruktúrovaných rozhovorov s expertmi pôsobiacimi v systéme ZRS. Jej úsilie spojené s prípravou, prevedením i vyhodnotením výskumu vo vlastnej (svojpomocnej) réžii si vysoko ceníme.

Výskumná časť diplomovej práce poskytuje podľa nášho názoru dostatočne obsiahly prehľad postojov zástupcov relevantných aktérov zo štátneho, súkromného, mimovládneho i akademického sektora – text je prehľadne štruktúrovaný podľa okruhov analyzovaných problémov a jednotlivé výpovede expertov sú logicky konzistentne usporiadané podľa predmetu diskusie.

Prínosné pre hľadanie konsenzu v spoločnej politike poskytovania ZRS (ktorý sa dúfajme prejaví úpravou inštitucionálneho rámca s jasne definovanými funkciami, úlohami, kompetenciami a indikátormi efektívnosti) je prácou cielené identifikovanie zhodných postojov aktérov k systému ZRS, na čo kládla autorka vo výskumnej časti dôraz. Tam, kde to bolo možné zostavila strom problémov.

Ako však autorka konštatuje v záveroch práce; proces reformy systému ZRS bude zložitý, nakoľko súčasný systém podporuje rolu rezortných ministerstiev, ktoré sa svojich kompetencií nechcú vzdať.

Záverečné zhrnutia sú logickým extraktom výpovedí a sú prehľadne usporiadané podľa výskumných otázok definovaných v úvode práce – čo svedčí o tom, že autorka dodržala vytýčenú výskumnú líniu a splnila tak požiadavky na úspešnú výskumnú štúdiu – v tomto prípade diplomovú prácu.

Navrhujem klasifikovať diplomovú prácu ako **výborná**

Poznámky:

a) Autor článku k metóde „stakeholder's analysis“ sa volá Brugha.

b) Vhodné je ujednotiť používané skratky (niekde používa ODA/napr.s.8,9,20, 32 a 34/, inde ZRS), resp. vysvetliť ako sa „Official Development Assistance“ a „zahraničná rozvojová pomoc“ od seba odlišujú.

Otázky:

1. Akými indikátormi sa meria a hodnotí efektívnosť projektov ZRS resp. ODA v krajinách OECD?
2. Uveďte príklad úspešného projektu ZRS v réžii českého poskytovateľa, aké sú kľúčové faktory úspechu tohto projektu?